

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Scenekunst Sør
Kongens gt 6
4610 Kristiansand

22.03.2019

Innspill til scenekunststrategi fra Scenekunst Sør

Vi takker for anledningen til å komme med innspill til Kulturdepartementets scenekunststrategi.

Scenekunst Sør (SkS) er det regionale kompetansesenteret for scenekunst i Agder. Formålet til SkS er å utvikle og styrke det frie, profesjonelle scenekunstheltet i Agder-fylkene. SkS ble stiftet i desember 2015, og i mai 2017 ble det ansatt en daglig leder som nå drifter foreningen i samarbeid med styret. SkS har kontor på Aladdin kulturhus i Kristiansand, og Bankgården i Arendal. SkS finansieres av Cultiva-stiftelsen, Kristiansand og Arendal kommuner, Vest- og Aust-Agder fylkeskommuner, og Norsk Kulturråd.

I tråd med vårt formål er det primært scenekunsten utenfor de store institusjonene som ligger til grunn for vårt perspektiv i dette innspillet.

- *Hva bidrar til å fremme produksjon og formidling i scenekunstheltet? Gi eksempler*

Finansiering

Kulturrådet med sine ordninger er det mest fundamentale redskapet for fremming av landets produksjon og formidling i scenekunstheltet. En godt utviklet og tilpasset meny av finansieringsordninger som treffer behovene, og fagfelleutvalg med kontinuerlige utskiftning som alltid sikrer oppdaterte faglige vurderinger, og som gir hele forvaltningsapparatet tillit, integritet og autoritet.

Ved siden av Kulturrådet er det av stor viktighet at det samtidig finnes andre finansieringskilder, både for maktspredning og økt mangfold. Instanser som må fortsette å være viktige er f.eks. FFUK, FLB, stiftelser, UD-midler, fylkeskommuner, kommuner, selskaper, m.fl. Flere av disse kunne med fordel hatt større økonomiske muskler, i lys av at scenekunst er en kostnadskrevende kunstform. Scenekunst er oftest en kollektiv kunstutøvelse og derfor lønnsintensiv, sammenlignet med andre kunstarter. Siden kostnadsnivået gjør at scenekunst aldri kan «spille for døra» e.l., er slike instanser for å søke og oppnå midler essensielt for kunstutøvelsen i feltet.

Fasilitering

Gradvis har det de senere år i flere regioner i landet blitt bedre tilrettelagt for profesjonelt kunstnerisk virke, utenfor de store institusjonene. I stor grad er det fremveksten av de regionale sentre for dans/scenekunst som har bidratt til dette. Der det finnes fasiliteter og ressurser som tilrettelegger for profesjonelt kunstnerisk arbeid (så som produksjonslokaler, kurs, kompetansehevingstiltak, faglige nettverk osv..) har det blitt mer attraktivt for kunstnere å etablere seg og virke. De regionale sentrene for dans/scenekunst fungerer som kompetansemiljøer, som katalysatorer for både produksjon og formidling, og som regionale bransjefellesskap.

Det må finnes lokaler å arbeide i, lokaler å spille i – som ikke er for dyre for kunstnernes lave budsjetter, og som er tilpasset scenekunst. Lokalet må ha svikt i gulvet, være uten søyler, varmt og ventilert. Lokalet bør kunne stilles til rådighet for én kunstnergruppe alene slik at de kan flytte inn med scenografi og utstyr, for en gitt periode.

Arrangører

Programmerende teatre er av største betydning for formidlingen av fri scenekunst, ikke bare gjennom de konkrete visningene, men også som kontaktpunkt mot internasjonale markeder, og ofte bidrar de dessuten i produksjonsfasen som co-produsenter. Her har særlig BIT Teatergarasjen, Black Box Teater, Teaterhuset Avantgarden og Dansens Hus vært særs viktige for det profesjonelle scenekunstheltet.

Nettverk viser seg å ha stor nytteverdi, der genereres erfaring, kunnskap og kompetanse som deles med hverandre, og det avføder samarbeid av ulikt slag, som ofte skaper synergieffekter. Vi har bl.a. (hatt) nettverk mellom de programmerende scenene, mellom kulturhus, mellom dansehus, mellom regionale kompetansesentre. Det er nyttig å stimulere til videre nettverksdannelser. Det nye turnenettverket Dansenett Norge er svært lovende, det vil konkret underlette visninger/formidling, og virke kompetansehevende med bl.a. seminarer og nettverkssamlinger.

- *Har du eksempler på vellykkede prosjekter eller tiltak som har fremmet nye typer samarbeid og økt visning av scenekunst?*

De siste årene har det vokst frem regionale kompetansesentre for dans i mange deler av landet, som har svart direkte på behovene i kunstfeltet på det aktuelle stedet og som har utviklet sin virksomhet i tilpasning til de lokale/regionale forholdene. Denne formen for vekst har medført at sentrene rommer en mangfoldig og uensartet virksomhet, - typiske funksjoner er kurs og kompetanseheving, produksjonsrom, residenstilbud, arrangør/tilrettelegger for visninger/turnestopp, festivalarrangør, produsentbistand, nettverkskaper og bransjefellesskap. Sentrene har definitivt fremmet nye typer samarbeid og økt visning av dansekunst, deres betydning kan knapt overvurderes når man sammenligner forholdene for produksjon og formidling av dansekunst i regionene før og etter deres eksistens. De regionale sentrene er bygd opp av ildsjeler, som regel for svært små midler og med økonomisk usikkerhet. Sentrene er derfor kostnadseffektive, fleksible og driver et utstrakt samarbeide med mange andre aktører, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Undertegnede, Scenekunst Sør, er det nyeste tilskuddet blant sentrene, og ulikt de andre dekker vår virksomhet hele scenekunstheltet og ikke bare dans.

At disse sentrene har vokst frem nedenfra, etter påtrykk fra kunstfeltet selv og via en ordning i Kulturrådet, istedet for å være et politisk prosjekt som utgangspunkt, har gjort dem mindre synlige/vektige på den nasjonale kulturpolitiske agendaen. Høyst ufortjent, da denne nye

virksomheten nærmest har revolusjonert dansekunsten i Norge når det kommer til geografisk spredning, lokal forankring og befolkningsmessig tilgang. Sentrenes eksistens og deres betydning burde i langt større grad anerkjennes for den viktige kulturpolitiske rolle de representerer.

Dansenett Norge fremstår nå som et svært viktig tiltak for å nå mer av landet med profesjonelle produksjoner innen dansekunst, og vil bidra til å øke antallet visninger. Dansenett Norge gjør det radikalt enklere for arrangører å presentere kvalitativ dansekunst, da de understøtter arrangører både med programmering, PR/markedsføring, praktisk og teknisk gjennomføring, publikumsutviklingstiltak, i tillegg til økonomi. Parallelt vil kompetanse bygges opp hos flere og flere arrangører landet rundt, både gjennom DN nettverksseminarer og egen praktisk erfaring.

Skuespiller- og Danseralliansen har bidratt til stabilitet og fokus i arbeidskarrieren for de skuespillere og dansere som er omfattet, noe som indirekte har skapt bedre forutsetninger også for virksomhetene (prosjektene, kompaniene) de inngår i, for arbeidsgiverne, som enklere kan øke visningen av scenekunst. Gjennom styrking av nettverk har SKUDA også fremmet nye samarbeid.

- *Hvilke strukturelle utfordringer finnes i dag på scenekunstheltet? Gi eksempler*

Utenfor de største byene er det lite utbygd og lite stabil infrastruktur for dans og øvrig fri scenekunst. Det fører til mindre utøving av scenekunst regionalt, både produksjon og formidling, og det gjør det mindre attraktivt for profesjonelle kunstnere å gjeste, virke og bo i regionene.

De regionale sentrene nevnt ovenfor er i gang med å endre på dette, og de bør anerkjennes som en sentral del av den nasjonale scenekunstopolitikken. Sentrene spiller allerede en viktig rolle i praksis (først og fremst for dansekunsten), men det er på tide å oppgradere dem forvaltningsmessig, kulturpolitisk, og ressursmessig. Vi låner her ordene fra Dansearena Nord: «På tross av sentrenes gode resultater er de sårbare rent organisatorisk og trenger ikke bare forutsigbarhet men også en styrking for å sikre at den viktige infrastrukturen de representerer ikke blir borte med ildsjelene. Sentrene er kostnadseffektive, fleksible og samarbeidsvillige, men det brukes store administrative ressurser på å søke, forvalte og rapportere en stadig strøm av prosjekter som finansieres enkeltvis. Det kan ikke være i noens interesse at sentrene selv, samt ulike støtteordninger, må bruke så mange ressurser på søknader om enkelttiltak.» De regionale sentrene bør settes tydelig inn i en nasjonal kulturpolitisk kontekst, og få et økonomisk løft og utsikter til stabil drift.

Scenekunst er en kostnadskrevende kunstform, men vi opplever at den forståelsen ofte er mangelfull hos endel forvaltningsapparater. Småbeløp som eksempelvis 20.000kr fra en kommune rekkes til svært lite innen scenekunst, sammenlignet med eksempelvis for solo-kunstnere innen andre kunstarter. Som regel involverer scenekunst mange personer, og arbeidskraft er som kjent dyrt. Små beløp fra mange steder (som er vanlig idag), gir også en uforholdsmessig stor administrativ kostnad knyttet til søknadsbyråkratiet, med rapporteringer og regnskap spesialtilpasset hver finansieringskilde.

For scenekunsten utenom institusjonene er den største utfordringen formidling, å få realisert flere visninger av hver produksjon, og på flere steder.

- Det har hittil vært åpenbar mangel på turnenettverk. Dansenett Norge er i så måte svært tiltrengt, og kan utrette stor forskjell dersom de blir tilstrekkelig oppfinansiert. Scenekunstgrupper forøvrig trenger imidlertid også turnebistand. Riksteateret, med sin omfattende ekspertise på praktisk og teknisk turnéavvikling, kunne fylt en større rolle som turnéapparat for frie scenekunstgrupper.

- Det er for lite økonomi i arrangørleddet, til å kjøpe scenekunstproduksjoner. Denne økonomien kan og bør styrkes på flere måter. Bl.a. gjennom styrking av finansieringsordninger i Kulturrådet som bl.a. arrangørstøtte og gjestespill/formidlingstøtte.

- Det er for lite kompetanse på scenekunst i arrangørleddet, både kunstnerisk mht. programmering og formidling, og teknisk mht. produksjonsavvikling.

- En viktig grunn til at ferdigproduserte scenekunstproduksjoner ikke får et lengre liv, er at ettersom tiden går er det helt nødvendig med gjenopptakelsesprøver og ofte overtakelsesprøver. Dette betyr mange dager med lønninger til mange personer, og spillesteder kan ikke forventes å ta slike kostnader. Det vil derfor være nyttig å styrke støtte til gjenopptakelsesordninger.

Vi ønsker dere lykke til med et viktig arbeide!

Med vennlig hilsen

Scenekunst Sør

sign.

Theis Irgens

Styreleder

sign.

Peder Horgen

daglig leder